

SENSATIONSPRESSEN

Sensationspressen er som forskningsområde relativt nyt i Danmark. Det hænger bl.a. sammen med, at det som dansk fænomen først fik nogen betydning fra og med midten af 1960'erne. Ekstra Bladet og BT udviklede sig da i løbet af få år fra at være sideorganer til Politiken og Berlingske Tidende til at være de absolut dominerende med oplagstal, som i begyndelsen af 1970'erne stabiliserede sig nær den kvarte million.

Samtidig ændrede store dele af uge- og magasinpressen karakter. Med Se og Hør og Billed Bladet som de oplagsmæssigt førende fik "offentliggørelsen af det private" nye dimensioner i forhold til tidligere årtiers mere afdæmpede reportagestil - en linje, som er blevet rendyrket i de seneste års nytilkomne magasiner, hvor Ugens Rapport nok er den mest fremtrædende eksponent for de såkaldt "bløde pornoblade".

Sensationspressen som samlet begreb dækker dermed en flerhed af typer, som spænder fra dagblade over ugepresse til magasiner og såkaldte "one-shots", d.v.s. enkeltudgivelser af magasiner med skiftende navne, men med relativt ensartet indhold.

Forskningsmæssigt er der endnu ikke leveret nogen præcis eller entydig definition af begrebet sensationspresse, men for samtlige af de nævnte typer gælder, at de har høje oplagstal og dækningsprocenter, og at de indholdsmæssigt satser på det underholdende i bred forstand. Journalistikken er subjektiv, genrerne blandes og hovedvægten lægges på præsentationen. Med Horst Holzers begreber er det ikke vidensformidling, der er afgørende, men socialterapi og legitimationshjælp. Det drejer sig om at give læseren en lystoplevelse under læsningen. Alt stof kan bruges, blot det præsenteres sensationelt. Men de mest opdyrkede områder er dog dem, som er belagt med sociale eller psykiske restriktioner - seksualitet og vold.

Den samfundsmæssige baggrund for sensationspressens hurtige vækst skal søges i de ændrede livsvilkår, som for store befolkningsgruppers vedkommende var resultatet af den såkaldte "anden industrialisering" fra begyndelsen af 1960'erne. De intensiverede arbejdsforhold, etableringen af nye boligmiljøer omkring parcelhuse og

socialt boligbyggeri, den stigende institutionalisering af områder, som hidtil havde hørt til inden for familiens område, skabte behov for kompensatorisk "livshjælp" udefra for at afhjælpe det forøgede fysiske og psykiske underskud. Og denne livshjælp blev i stadigt større omfang ydet af massemedierne - og især af sensationspressen.

Studier af denne sammenhæng har været af central betydning for flere af de forskningsprojekter, som har været og er i gang omkring sensationspressen. Således lanceres "urbaniseringstesen" i Frands Mortensens artikel: 'Sex og vold - det sælger da hvergang' (Bidrag 9/10, Odense u.å.): "Jo mere urbaniseret menneskenes livsvilkår er jo mere motiveret vil de være for at læse og købe EB/BT." (s. 211). Men tesen tjener naturligvis kun som retningsangivende for de mere detaljerede studier af sammenhængen mellem sensationspressens stoflige indhold og læser behovene, som må siges at have stået i centrum for medieforskningens hidtidige arbejde på dette felt. Større eller mere omfattende undersøgelser er endnu ikke publiceret, men de sidste års jævne strøm af artikler og antologier på dette felt tyder på en usvækket interesse for området.

De tre artikler, som vi bringer i dette temanummer, er ikke i sig selv udtryk for ændrede signaler inden for forskningen, men deres forskellige analytiske og metodiske tilgange til stoffet indeholder i forhold til tidligere publicerede forskningsresultater nogle skærpede pointer og nye synspunkter på sammenhængen mellem sensationspressens indhold og læserbehovene. Alle tre artikler tager hovedsagelig stofligt udgangspunkt i Ekstra Bladet, som typologisk set er eksemplærisk, men også andre dele af sensationspressen inddrages.

I den første artikel indkredser Jørgen Holmgaard nogle indholdsanalytiske problemstillinger vedrørende sensationspressens sportsstof. Med den litterære analyse som metodisk udgangspunkt opsøges de dominerende journalistiske teknikker og forståelsesfigurer. Holmgaards analyse viser, hvorledes sportsstoffet i denne form præsenteres i genkommende tematiseringer, hvis ideologiske akse er konkurrence- og kvantificeringsnormer. Artiklen afsluttes med en metodisk diskussion, som påpeger hvorledes mere dybtgående socialpsykologiske og socialisationsteoretiske undersøgelser kan underbygge den litterære analyses overvejende ideologikritisk orienterede resultater.

John Mortensen tager i den følgende artikel et andet centralt område op, nemlig voldsstoffet. Den analytiske hovedinteresse er at afdække den samfundsmæssiggjorte journalistiks formmæssige bestemmelser og deres relation til den traditionelle politi- og retsreportage. Gennem en konkret sagsanalyse forsøger forfatteren at udkrystallisere de to genrers konstitutive træk. Den analytiske fremstilling perspektiveres løbende gennem teoretiske punktnedslag, hvor forfatteren frem mod de konkluderende afsnit indkredser de perceptions- og tankefigurer, der her byder sig til over for hverdagsbevidstheden, som er et resultat af den kapitalistiske forarmning af livet i metropolerne.

Den afsluttende artikel er skrevet af to århusianske hovedfagsstuderende ved Nordisk Institut, Allan Nørgård Andersen og Poul Erik Nielsen, som her fremlægger nogle af resultaterne fra et flerårigt projekt om sensationspressen - som for forfatternes vedkommende foreløbigt er afsluttet med et hovedfagsspeciale.

Artiklen stiller spørgsmålet: hvad er det for oplevelser læserne får i forbindelse med læsningen? Og hvilke forhold har disponeret dem for netop denne reception? Noget endeligt svar gives ikke, men artiklen diskuterer centrale metodiske og teoretiske problemer vedrørende indholds- og receptionsanalysen. Med udgangspunkt i konstateringen af, at der ikke er nogen entydig sammenhæng mellem indholdsanalyser og læseroplevelser opstilles et paradigme for receptionsanalysen, hvor undersøgelsen af den konkrete reception (via interviews og interview-analyse) bliver fremhævet og eksemplificeret i en kort, pointeret analyse af en enkelt artikel og en række læserinterviews.

Det er redaktionens håb, at disse tre artikler kan medvirke til en skærpet og fortsat kritisk forskningsinteresse for sensationspressen, hvis samfundsmæssige betydning i disse år ikke svækkes. Tværtimod kan man spore en tendens til, at sensationspressens præsentationsformer og stiltræk i stigende grad infiltrerer andre medietyper.

Red.

Redigeringen af dette nr. sluttede 25. juni 1982.